

ЕТИКЕТНІ МОВЛЕННЄВІ СТЕРЕОТИПИ У ДИСКУРСИВНИХ АКТАХ НАУКОВО-АКАДЕМІЧНОГО ДИСКУРСУ

У статті розглянуто функціонально-дискурсивні характеристики етикетних мовленнєвих стереотипів у дискурсивних актах усного та писемного науково-академічного дискурсу. Встановлено, що етикетні мовленнєві стереотипи забезпечують реалізацію функції етикетизації у фатичних, організуючих, інформативних, спонукальних та оцінних дискурсивних актах американського науково-академічного дискурсу. Інформативні дискурсивні акти, які виокремлюють найважливішу інформацію, є найпоширенішими як в усному, так і у писемному дискурсі. Усний науково-академічний дискурс має більшу кількість засобів етикетизації порівняно з писемним.

Ключові слова: етикетний мовленнєвий стереотип, науково-академічний дискурс, фатичний дискурсивний акт, організуючий дискурсивний акт, інформативний дискурсивний акт, спонукальний дискурсивний акт, оцінний дискурсивний акт.

В статье рассмотрено функционально-дискурсивные характеристики этикетных речевых стереотипов в дискурсивных актах устного и письменного научно-академического дискурса. Установлено, что этикетные речевые стереотипы обеспечивают реализацию функции этикетизации в фатических, организующих, информативных, побудительных и оценочных дискурсивных актах американского научно-академического дискурса. Информативные дискурсивные акты, которые выделяют важнейшую информацию, являются самыми распространенными как в устном, так и в письменном дискурсе. Устный научно-академический дискурс имеет большее количество средств этикетизации по сравнению с письменным.

Ключевые слова: этикетный речевой стереотип, научно-академический дискурс, фатический дискурсивный акт, организующий дискурсивный акт, информативный дискурсивный акт, побудительный дискурсивный акт, оценочный дискурсивный акт.

The present paper deals with functional-discourse features of lexical etiquette bundles in discourse acts of spoken and written pre-scholarly discourse. Lexical etiquette bundles were found to improve communication in phatic, organizing, informative, stimulating and evaluative discourse acts of American pre-scholarly discourse. Informative discourse acts that highlight important information are the most common in both spoken and written discourse. Spoken pre-scholarly discourse has more devices of etiquettization compared to written one.

Key words: etiquette lexical bundle, pre-scholarly discourse, phatic discourse act, organizing discourse act, informative discourse act, stimulating discourse act, evaluative discourse act.

Однією з найбільш характерних рис сучасної лінгвістики є зосередженість на феномені спілкування, що є одним із проявів її антропоцентричної спрямованості. Дослідження комунікації, або спілкування, – процесу взаємодії двох і більше мовних особистостей з метою передачі інформації, її отримання та обміну, тобто процесу певного впливу на співрозмовника, необхідного для здійснення спільної діяльності [2, с. 172] – відбувається у рамках різноманітних моделей, серед яких найпоширенішою є дискурсивна модель, яка розглядає її як дискурс. **Актуальною** стає проблема забезпечення ефективності й успішності комунікації у такій важливій соціальній сфері, як вища освіта.

Метою статті є аналіз функціонально-дискурсивних характеристик етикетних мовленнєвих стереотипів в американському науково-академічному дискурсі. **Об'єктом дослідження** є сучасний усний та писемний науково-академічний дискурс, що розглядається як особливий тип інтерперсональної взаємодії комунікантів, в якій адресант цілеспрямовано впливає на когнітивну сферу адресата з метою формування в останнього основ системи фахових знань і фахового мислення. **Предметом дослідження** є дискурсивно-прагматичні характеристики етикетних мовленнєвих стереотипів американського науково-академічного дискурсу. **Матеріалом** слугували транскрибовані тексти лекцій, семінарів, колоквиумів Мічиганського корпусу науково-академічного мовлення (*MICASE – Michigan Corpus of Academic Spoken English*) та різнофахові тексти підручників, які використовуються в американських університетах.

Згідно з комунікативно-прагматичним підходом, взаємодія комунікантів відбувається у межах певних комунікативних подій та організована на підставі діяльнісного процесу інформаційного обміну та впливу – комунікативного акту [4, с. 568]. Комунікативний акт реалізується у дискурсивних та мовленнєвих актах. Основними рисами мовленнєвих актів є умисність (інтенціональність), цілеспрямованість і конвенціональність; мовленнєві акти завжди співвіднесені з особою мовця. Мовленнєві акти, які об'єднані загальною телеологічною настановою [3, с. 103], є складовими дискурсивного акту. Слід зазначити, що у сучасних мовознавчих розвідках поняття мовленнєвого і дискурсивного акту нерідко ототожнюють. За А. М. Приходьком, вважаємо, що їх варто розмежовувати і основна відмінність між ними полягає у їх функціональному призначенні: мовленнєвий акт є мінімальною і неподільною одиницею мовленнєвої дії, а дискурсивний акт – мовленнєвим блоком, який часто може збігатися з мовленнєвим актом. У семіотичній реалізації мовленнєвого акту перевага віддається вербальним засобам, а в дискурсивному не менш активно задіяна і паравербаліка. Крім цього, якщо мета мовленнєвого акту є однозначною, то у дискурсивному – вона може бути дифузною, прихованою, а подекуди і перетинатися з іншими цілями [3, с. 103]. Тож, основною одиницею комунікативної взаємодії, а, отже, й дискурсу як її форми можна вважати дискурсивний акт, який розглядаємо як послідовність мовленнєвих актів, або дій, об'єднаних спільною настановою для реалізації певної мети, а також мовленнєвий акт, який може збігатися з дискурсивним актом. Основні структурні одиниці комунікативної взаємодії у науково-академічному дискурсі можна представити у такій послідовності: *комунікативний акт* → *дискурсивний акт* → *мовленнєвий акт*. Наприклад, у комунікативній події лекції вступний комунікативний акт актуалізується у фатичному дискурсивному акті встановлення контакту, вираженому метакомунікативним мовленнєвим актом (*Good morning!*) і/або експліцитним перформативом (*Welcome to...*).

Залежно від намірів учасників науково-академічного дискурсу, виокремлюємо фатичні, організуючі, інформативні, спонукальні та оцінні дискурсивні акти. Фатичні дискурсивні акти спрямовані на встановлення, підтримання та розмикання мовленнєвого контакту. До них відносимо

привітання, фатичну (контактовстановлювальну) бесіду, висловлювання, спрямовані на перевірку контакту, перевірку уваги з боку адресата, подяку, вибачення, прощання. Організуючі дискурсивні акти передбачають мовленнєві дії адресанта з метою введення теми чи підтеми заняття, відображення порядку розгортання інформації, узагальнення або підсумовування. Інформативні дискурсивні акти мають на меті оптимізацію подання та запиту інформації, а саме: її актуалізацію, маркування основної та другорядної інформації, екземпліфікацію тощо. Спонукальні дискурсивні акти виражають волевиявлення мовця, адресоване співрозмовнику, щодо виконання певних дій. Сюди належить прохання, порада, пропозиція, заохочення до дії. Оцінні дискурсивні акти розглядаються через комунікативні цілі таких мовленнєвих актів, як похвала, комплімент, схвалення чи критика.

Функцію етикетизації [1, с. 1] спілкування у науково-академічному дискурсі виконують етикетні мовленнєві стереотипи – відносно стійкі, відтворювані у типових ситуаціях комунікативні одиниці, спрямовані на встановлення контакту, підтримку мовленнєвої взаємодії, структурування дискурсу для кращого сприйняття адресатом тощо. Етикетні мовленнєві стереотипи характеризуються відтворюваністю у типових комунікативних ситуаціях, прагматичною спрямованістю, конвенційністю та обмеженою варіативністю мовної структури. Етикетні мовленнєві стереотипи забезпечують реалізацію функції етикетизації у фатичних, організуючих, інформативних, спонукальних та оцінних дискурсивних актах науково-академічного дискурсу.

Якісний аналіз етикетних мовленнєвих стереотипів в усному науково-академічному дискурсі дозволив виокремити характерні етикетні мовленнєві стереотипи за типами дискурсивних актів. Кількісний підрахунок представив кількість дискурсивних актів, які містять етикетні мовленнєві стереотипи. Відносна кількість дискурсивних актів, які містять етикетні мовленнєві стереотипи вираховувалась стосовно загальної кількості дискурсивних актів у досліджуваному дискурсі, що становить 72042 дискурсивних актів. Шляхом кількісного підрахунку було виявлено абсолютні та відносні (відсоткові) показники поширеності кожного типу і підтипу дискурсивних актів, які містять етикетні мовленнєві стереотипи. Дані кількісного аналізу дискурсивні акти, які містять етикетні мовленнєві стереотипи в усному науково-академічному дискурсі, наведено у таблиці 1.

Завдяки кількісним підрахункам виявлено, що кількість дискурсивних актів, які містять етикетні мовленнєві стереотипи становить 24,12 % від загальної кількості дискурсивних актів, а саме, 17383 дискурсивні акти у досліджуваному дискурсі. Цей показник дозволяє виявити частку дискурсивних актів, спрямованих не власне на досягнення мети передачі інформації, яка складає предмет навчальної діяльності, а на організацію оптимальної взаємодії. Кількісні підрахунки показують, що майже чверть всіх дискурсивних актів, які вживає ініціатор спілкування – лектор, керівник семінару, організатор колоквиуму – спрямовані на регулювання мовленнєвої взаємодії в усному науково-академічному дискурсі, а отже етикетизація є істотною характеристикою цього підтипу дискурсу.

Таблиця 1

Кількість дискурсивних актів, які містять етикетні мовленнєві стереотипи в усному науково-академічному дискурсі

Тип дискурсивного акту		Кількість дискурсивних актів, які містять етикетні мовленнєві стереотипи	
		Абсолютна кількість, дискурсивні акти	Відносна кількість, %
Фатичні дискурсивні акти	Дискурсивні акти встановлення контакту	27	0,03 %
	Дискурсивні акти підтримання контакту	2446	3,4 %
	Дискурсивні акти розмикання контакту	105	0,14 %
Організуючі дискурсивні акти		1665	2,3 %
Інформативні дискурсивні акти		8535	11,8 %
Спонукальні дискурсивні акти		312	0,43 %
Оцінні дискурсивні акти	Дискурсивні акти позитивної оцінки	3906	5,42 %
	Дискурсивні акти негативної оцінки	387	0,53 %
Загальна кількість дискурсивних актів		17383	24,12 %

Можна побачити, що інформативні дискурсивні акти становлять найбільшу частку всіх дискурсивних актів, що містять етикетні мовленнєві стереотипи – 8535 або 11,8 %, адже основною метою науково-академічного дискурсу є передача фахових знань. Оптимізацію досягнення цієї цілі і забезпечують інформативні дискурсивні акти, які "ранжують" інформацію за ступенем значущості, допомагаючи студентів зорієнтуватися у когнітивному просторі певної наукової галузі. Етикетні мовленнєві стереотипи сприяють реалізації цієї мети, оскільки вони сприймаються автоматично і тим самим відбувається переключення уваги адресата, що сприяє кращому засвоєнню нового матеріалу. Найпоширенішими етикетними мовленнєвими стереотипами у дискурсивних актах цього типу є *basically, in essence, particularly, as well, in other words, for example, by the way, although, though, however, in fact*, як наприклад:

In essence what these proteases do is digest a path through the surrounding tissue (BCL).

Наступними за поширеністю є оцінні дискурсивні акти – 4293, тобто 5,95 %. Оцінні дискурсивні акти представлені дискурсивними актами позитивної та негативної оцінки. Об'єктом позитивної оцінки зазвичай виступає співрозмовник (студент), інший науковець/педагог, а також наукова ідея, теорія, школа тощо. Негативні оцінки зазвичай стосуються лише третіх осіб або наукових поглядів інших шкіл/напрямів. Слід відзначити пом'якшений характер негативних оцінок і їх значно менше (майже в 10 разів)

поширення в американському науково-академічному дискурсі порівняно з позитивними оцінками. Як видно з таблиці 1, дискурсивні акти позитивної оцінки, які містять етикетні мовленнєві стереотипи, кількісно значно переважають дискурсивні акти негативної оцінки з етикетними мовленнєвими стереотипами і становлять 3906 або 5,42 % від усіх дискурсивних актів усного дискурсу, що можна пояснити бажанням адресанта створити позитивний тон спілкування, заохотити співрозмовника до навчальної діяльності, привернути його як майбутнього науковця на свій бік у науковій дискусії. Кількість дискурсивних актів негативної оцінки з етикетними мовленнєвими стереотипами становить 387 дискурсивні акти (0,53 %). Вживання висловлювань негативної оцінки у науково-академічному дискурсі має виховну мету, оскільки завдяки їм прищеплюється етичність оцінок. Виявлені кількісні характеристики свідчать про важливість емоційності в організації усної мовленнєвої взаємодії у сфері вищої школи. Дані кількісного аналізу підтверджують спостереження про переважання позитивної взаємодії, духу співпраці викладача і студентів у навчальній діяльності. Наукова критика і полеміка на освітньому рівні бакалавра явно поступаються позитивній взаємодії викладача зі студентами. Найбільш поширеними етикетними мовленнєвими стереотипами у дискурсивних актах цього типу є мовленнєві одиниці, які позначають високий ступінь позитивної ознаки *great*, *better* та *interesting*, як наприклад:

So we thought it was interesting that we had an example where linguistic knowledge overlaps with pragmatic knowledge. We think that would be something very interesting to investigate in the future. Another interesting thing was this excuse this person responded the same way to a professor and to the classmate by saying I have a diarrhea these days so I have special diet of my own (SLASP).

Кількість фатичних дискурсивних актів, які містять, етикетні мовленнєві стереотипи становить 2578, або 3,57 % від загальної кількості дискурсивних актів у досліджуваному корпусі прикладів науково-академічного дискурсу. Отже, третьою за значущістю роллю етикетизації виявляється встановлення, підтримка і завершення мовленнєвої взаємодії. Кількісний підрахунок показав, що в усному американському науково-академічному дискурсі налічується лише 27 дискурсивні акти встановлення контакту, які містять етикетні мовленнєві стереотипи, тобто 0,03 % від загальної кількості дискурсивних актів. Це можна пояснити тим, що дослідження проводилось на матеріалі транскриптів, деякі з яких не зафіксували початкового етапу спілкування. Проте кількісні показники відображають загальну тенденцію: встановлення контакту відбувається лише один раз на початку конкретної комунікативної події (лекції, семінару тощо), воно може мати місце і поза межами такої події (зустріч у коридорі на перерві, спілкування на іншій лекції чи семінарі того ж дня), а отже вживання етикетних мовленнєвих стереотипів у дискурсивних актах встановлення контакту диктується загальними правилами ввічливої поведінки і не є визначальною характеристикою науково-академічного дискурсу. Серед дискурсивних актів встановлення контакту, які містять

етикетні мовленнєві стереотипи найчастіше зустрічаються стереотипні одиниці *Good morning!*, *Good afternoon!*, *Good evening!*.

Дискурсивні акти підтримання контакту з етикетними мовленнєвими стереотипами налічують 2446, що становить 3,4 % усіх дискурсивних актів усного науково-академічного дискурсу. Поширеність етикетних мовленнєвих стереотипів такого типу пояснюємо наміром адресанта підтримувати увагу адресата у ході комунікативної взаємодії та сприяти її розгортанню. Утримання уваги аудиторії під час спілкування є важливим завданням лектора і ознакою його ораторської майстерності, показником якості навчальної взаємодії. Складність інформаційного змісту повідомлення, а іноді і тривалий час монологічного спілкування вимагають значних зусиль для підтримання контакту з аудиторією, і це виражається найбільшою серед усіх фатичних дискурсивних актів поширеністю дискурсивних актів підтримання контакту. Найпоширенішими етикетними мовленнєвими стереотипами серед дискурсивних актів такого типу є: *Okay?*; *right?*; *alright?*. Іноді дискурсивні акти підтримання контакту в усному науково-академічному дискурсі вимагають відповідної реакції аудиторії, що є проявом діалогізації спілкування, як наприклад:

– *Even people, colors and shapes are gonna be the understanding cuz all your sensibility does is space and time. Okay?*

– *Okay.*

– *But you might right now be sort of showing that there's tons of different levels of interpretation which are gonna happen, and think of the twelve categories, as the most basic of those additional levels of interpretation beyond space and time (PDS).*

В усному науково-академічному дискурсі на матеріалі нашої вибірки зафіксовано 105 дискурсивних актів розмикання контакту, які містять етикетні мовленнєві стереотипи, що становить 0,14 % від усіх дискурсивних актів. Завершуючи спілкування зі студентами, викладач має за мету не лише повідомити студентів про закінчення комунікативної події, а й заохотити їх до подальшої самостійної роботи, відвідання наступної лекції / семінару, залишити позитивне емоційне враження про заняття, а отже, розмикання контакту може здійснюватися шляхом реалізації декількох дискурсивних актів, яким властивий функціональний синкретизм. Найчастіше зустрічалися висловлення подяки з метою розмикання контакту, як наприклад:

So the argument goes there's evidence that these expressions, there have been some evolutionary advantage to being able to detect them if they're universal, but other emotional expressions vary widely by culture. We'll pick up there on Thursday. Thanks a lot (IPL).

Організуючі дискурсивні акти становлять 2,3 % від усієї кількості дискурсивних актів в усному науково-академічному дискурсі і налічують 1665 дискурсивних актів, що містять етикетні мовленнєві стереотипи. Відносно невелика кількість цих дискурсивних актів свідчить про те, що функція організації пізнавального спілкування – введення теми заняття, повідомлення плану, визначення мети та завдань, виділення початку подання інформації,

сприяння її розгортанню впродовж заняття, підсумовування або узагальнення поданого матеріалу – не потребує численних засобів реалізації. Найпоширенішими етикетними стереотипами в дискурсивних актах цього типу є етикетні мовленнєві стереотипи, які вказують на тему заняття *we're gonna talk about*, початок повідомлення інформації *let's first start with ...*, та послідовність подання нового матеріалу *first(ly)*, *first of all*, *second(ly)*, *next*, *finally*, як у нижче наведеному прикладі:

Today we're gonna be talking about stage-structured and size-structured models. Again matrix models, following up on the topics we've discussed earlier. Mostly we've been talking about age-structured models or it's Leslie matrix models. Now we're going to talk about some variations on that theme. First we're gonna talk about a relatively simple modification of an age-based or Leslie matrix model (GPFL).

Виявлено, що в усному науково-академічному дискурсі є 312 спонукальних дискурсивних актів, що містять етикетні мовленнєві стереотипи, тобто 0,43 % від загальної кількості дискурсивних актів. Кількісний аналіз показує найменшу поширеність спонукальних дискурсивних актів в усному американському науково-академічному дискурсі. Пояснюємо це наявністю обмежень на вираження волевиявлення і спонукування до дії, які накладають норми ввічливості: виявлені спонукальні дискурсивні акти містять переважно заохочення до дій в інтересах самих адресатів.

Узагальнюючи результати кількісно-якісного аналізу дискурсивних актів усного американського науково-академічного дискурсу, які містять етикетні мовленнєві стереотипи, можна виявити їх відносну вагу у цьому підтипі дискурсу: виявляється, що на оптимізацію передачі навчальної інформації спрямовано 24,12 % усіх дискурсивних актів, серед яких найбільше функціональне навантаження несуть інформативні дискурсивні акти, а найменшу – спонукальні.

За результатами якісного аналізу виявлено ту ж номенклатуру дискурсивних актів, що містять етикетні мовленнєві стереотипи, що і в усному науково-академічному дискурсі, щоправда дещо з меншою їх диференціацією. Кількісні ознаки дискурсивні акти, в яких представлені етикетні мовленнєві стереотипи у писемному американському науково-академічному дискурсі, дозволяють виявити своєрідність цього підтипу і порівняти його характеристики з усним науково-академічним дискурсом. У таблиці 2 подано інформацію про абсолютну та відносну кількість дискурсивних актів, які містять етикетні мовленнєві стереотипи. Відносна кількість дискурсивних актів, які містять етикетні мовленнєві стереотипи, вираховувалась стосовно загальної кількості дискурсивних актів у писемному науково-академічному дискурсі, а саме, 180120 дискурсивні акти.

За результатами кількісних підрахунків виявлено, що у писемному науково-академічному дискурсі чисельність дискурсивних актів, які містять етикетні мовленнєві стереотипи, у 2,3 разів менше, ніж в усному науково-академічному дискурсі, що свідчить про значно меншу увагу до оптимізації спілкування при здійсненні навчальної комунікації через підручники,

посібники, тощо. Можливо, це пояснюється опосередкованим, дистантним, пролонгованим у часі або рекурентним характером цієї комунікації, який дозволяє звертатися до навчального тексту неодноразово, якщо це необхідно для засвоєння навчального матеріалу.

Таблиця 2

Кількість дискурсивних актів, які містять етикетні мовленнєві стереотипи у писемному науково-академічному дискурсі

Тип дискурсивних актів		Кількість дискурсивних актів, які містять етикетні мовленнєві стереотипи	
		Абсолютна кількість, дискурсивні акти	Відносна кількість, %
Фатичні дискурсивні акти	Дискурсивні акти встановлення контакту	18	0,01 %
Організуючі дискурсивні акти		6678	3,7 %
Інформативні дискурсивні акти		11545	6,4 %
Спонукальні дискурсивні акти		468	0,2 %
Оцінні дискурсивні акти		54	0,02 %
Загалом		18763	10,33 %

Найбільша частка дискурсивних актів, які містять етикетні мовленнєві стереотипи у цьому підтипі науково-академічного дискурсу, так само як і в усному, належить інформативним дискурсивним актам – 11545, що становить 6,4 % від загальної кількості дискурсивних актів. Це підтверджує важливість функції виокремлення найважливішої інформації для оптимізації науково-академічного дискурсу. У писемному науково-академічному дискурсі цю функцію найчастіше виконують такі етикетні мовленнєві стереотипи: *note that, for example, e. g., for insatance, such as, although*, як наприклад:

Note that the original vein thickness was not uniform and that this has affected the regularity of the folding (FSG).

На відміну від усного науково-академічного дискурсу, наступними за значущістю у писемному науково-академічному дискурсі виступають організуючі дискурсивні акти, а саме введення теми і підтеми, структурних частин. Організуючі дискурсивних актів налічують 6678 дискурсивні акти, що становить 3,7 % від усіх дискурсивних актів у писемному науково-академічному дискурсі і найпоширенішими етикетними мовленнєвими стереотипами є: *first, thus, therefore, the following*:

Thus, to control bank erosion in the UK, two major changes in the practices and perceptions of river managers took place. First, they started thinking about bank erosion in the context of the sediment dynamics of whole river systems and began to examine upstream and downstream results of bank protection work (FGM).

Більшу функціональну вагу організуючих дискурсивних актів у писемному науково-академічному дискурсі пояснюємо необхідністю структурування

текстових навчальних матеріалів, як того вимагає традиція жанру, важливістю композиційної структури для належного сприйняття інформації.

Спонукальні дискурсивні акти, які містять етикетні мовленнєві стереотипи, становлять 0,2 % дискурсивні акти писемного науково-академічного дискурсу і налічують 468 дискурсивні акти. У писемному науково-академічному дискурсі це – інструкції до виконання навчальних завдань, організації самостійної роботи студентів тощо, і найпоширенішими етикетні мовленнєві стереотипи в них є: *consider, remember, let us*. Наприклад:

Consider, for example, an organization whose diverse product line requires seventy-five different raw materials (PM).

Оцінні дискурсивні акти представлені тільки 54 дискурсивними актами позитивної оцінки, які містять етикетні мовленнєві стереотипи і становлять 0,02 % від усіх дискурсивних актів у писемному науково-академічному дискурсі. Це переважно висловлення подяки особам, які сприяли написанню книги, які реалізуються за допомогою етикетних мовленнєвих стереотипів: *I would like to thank..., we are grateful to ....*

Як свідчить кількісний аналіз, характерна для усного науково-академічного дискурсу функція встановлення позитивної емоційної атмосфери не є істотною для писемного науково-академічного дискурсу, так само як і функція встановлення, підтримки й завершення комунікативного контакту. У писемному науково-академічному дискурсі фатичні дискурсивні акти представлені тільки дискурсивними актами встановлення контакту, які наявні у передмові або вступі. У проаналізованих 18 підручниках з різних дисциплін ми виділили 18 фатичних дискурсивних актів (0,01 %), що містять етикетні мовленнєві стереотипи.

Отже, за спільності типів дискурсивних актів, які містять етикетні мовленнєві стереотипи і виконують функцію етикетизації в американському усному та писемному науково-академічному дискурсі, їх відрізняє частотність вживання цих типів дискурсивних актів, що показує різні шляхи оптимізації усної та писемної комунікації у науково-академічній сфері. Дані кількісного аналізу свідчать про значущість оптимізації комунікації для американського науково-академічного дискурсу, причому найважливішими постають інформативні дискурсивні акти, які виділяють найважливішу інформацію. Усний науково-академічний дискурс має більшу кількість засобів етикетизації порівняно з писемним.

Література

1. *Льченко О. М.* Етикетизація англо-американського наукового дискурсу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови" / О. М. Льченко. – К., 2002. – 37 с.
2. *Красных В. В.* Основы психолінгвістики и теории коммуникации : Курс лекций / Виктория Владимировна Красных. – М. : ИТДГК "Гнозис", 2001. – 270 с.
3. *Приходько А. М.* Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / Анатолій Миколайович Приходько. – Запоріжжя : Прем'єр, 2008. – 332 с.
4. *Селіванова О. О.* Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми : [підручник] / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с.

References

1. *Ilichenko O. M.* Etyketyzatsiia anhlo-amerykanskoho naukovooho dyskursu : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia doktora filol. nauk : spets. 10. 02. 04 "Hermanski movy" / O. M. Ilchenko. – K., 2002. – 37 s.
2. *Krasnykh V. V.* Osnovy psyhoholnhvystyky u teoryy kommunykatsyy : Kurs lektsyy / Vyktooryya Vladymyrovna Krasnykh. – M. : YTDHK "Hnozyz", 2001. – 270 s.
3. *Przychod'ko A. M.* Kontsepty i kontseptosystemy v kohnityvno-dyskursyvniy paradyhmy lnhvystyky / Anatolii Mykolaiovych Przychod'ko. – Zaporizhzhia : Premier, 2008. – 332 s.
4. *Selivanova O. O.* Suchasna lnhvistyka : napriamy ta problemy : [pidruchnyk] / Olena Oleksandrivna Selivanova. – Poltava : Dovkillia-K, 2008. – 712 s.

Джерела ілюстративного матеріалу

MICASE – Michigan Corpus of Academic Spoken English. <http://quod.lib.umich.edu/m/micase>.

TEXTBOOKS

CT – Category Theory / Steve Awodey. – Oxford : Clarendon Press, 2006. – 256 p. EI – Economics : an introduction to traditional and progressive views / Howard J. Sherman, E. K. Hunt, Reynold F. Nesiba, Phillip Anthony Ohara. – M. E. Sharpe, 2008. – 742 p. ES – Essentials of Sociology / David B. Brinkerhoff, Lynn K. White, Suzanne T. Ortega. – Cengage Learning, 2007. – 446 p. FB – Fundamentals of Biomechanics / Duane Knudson. – New York : Springer, 2003. – 310 p. FG – Fundamental Genetics / John Ringo. – New York : Cambridge University Press, 2004. – 478 p. FGM – Fundamentals of Geomorphology / Richard J. Huggett. – New York : Taylor & Francis, 2007. – 458 p. FOC – Fundamentals of Organic Chemistry / John McMurry. – Cengage Learning, 2010. – 598 p. FPP – Fundamentals of Plasma Physics / J. A. Bittencourt. – New York : Springer, 2004. – 678 p. FSD – Fundamentals of Structural Dynamics / Roy R. Craig, Andrew Kurdila. – Hoboken, New Jersey : John Wiley and Sons, 2006. – 728 p. FSG – Fundamentals of Structural Geology / David D. Pollard, Raymond C. Fletcher. – New York : Cambridge University Press, 2005. – 503 p. HIFA – Humans : an Introduction to four-field Anthropology / Alice Beck Kehoe. – New York, 1998. – 256 p. IAC – Introduction to Atmospheric Chemistry / Peter V. Hobbs. – New York : Cambridge University Press, 2000. – 276 p. IMLNE – Iterative Methods for Linear and Nonlinear Equations / C. T. Kelley. – Philadelphia : Society for Industrial and Applied Mathematics, 1995. – 166 p. IP – Introduction to Probability / Charles M. Grinstead, J. Laurie Snell. – American Mathematical Society ; 2 rev. edit., 1997. – 510 p. LILT – Linguistics : an Introduction to Linguistics Theory / Victoria A. Fromkin. – Wiley-Blackwell, 2001. – 768 p. MTP – Mathematical Tools for Physics / James Nearing. – Dover Publications, 2003. – 485 p. PCA – Psychology : Concepts and Applications / Jeffrey S. Nevid. – Cengage Learning, 2007. – 655 p. PM – Principles of Management / Ricky W. Griffin. – Cengage Learning, 2007. – 528 p. SI – Sociology : an Introduction / Richard J. Gelles, Ann Levine. – McGraw-Hill, 1995. – 672 p.